

נייר מדיניות - שינוי שיטת הבחירה לפתק חצי פתוח

ישראל מתמודדת עם השלכות רבות של שיטת הבחירה שנויה במחלוקת. בין ההשלכות הללו ניתן להצביע על אמון נמוך לאורך שנים בממשלה, הכנסת והמפלגות. קבוצות רבות בחברה הישראלית חשות סלידה מהפוליטיקה בשל חוסר ייצוגיות, אי-יציבות פוליטית מתמשכת, חוסר ודאות באשר לעמדות מדיניות בנושאים קריטיים והתגברות הרגש האנטי-פוליטי.¹ כל אלה מהווים פגיעה בתחושת האחריות הציבורית הן של נבחרים והן של קהל הבוחרים, ומעוותים את תהליך הבחירות. קיים הצורך בתיקון המצב הקיים מבלי לוותר על הרצון להגביר את שיתוף האזרחים בפוליטיקה תוך שיפור תדמיתה של הפוליטיקה הישראלית בעיני הציבור הרחב. פתרון הבעיות הנוגעות לשיטת הבחירה בישראל חשוב ביותר לחוסנה של הדמוקרטיה הישראלית. אימוץ של שיטה נכונה יסייע לשפר את תפקוד המערכת הפוליטית, את דימויה ואת תדמיתה בעיני הציבור.

שינוי שיטת הבחירה לשיטת הפתק החצי פתוח תאפשר להעניק לאזרחי ישראל כוח אמיתי בעיצוב הנוף הפוליטי, והזדמנות לאפשר לפוליטיקאים לפעול למען אינטרס ציבורי רחב יותר. השיטה, שמציעה למפלגות לאפשר לבחור ביום הבחירות להצביע למועמדים בתוך הרשימה המפלגתית, מחזקת הן את מחויבות הפוליטיקאים לציבור והן את המעורבות האזרחית של הציבור. ההצעה, מבוססת בין השאר על מסקנות ועדת מגידור (2007)² ופרסומים נוספים³ ומציעה את הכלים המרכזיים הדרושים להענקת יכולת השפעה לבוחרים המפלגה על רשימות המועמדים, חיזוק האמון במערכת הפוליטית, שיפור ייצוגיות הציבור בפרלמנט והגברת השקיפות.

סקרים מראים כי בין 45%-75%⁴ מהציבור הישראלי מסכים עם שינוי שיטת הבחירה בישראל לכך שתונהג שיטת הפתק החצי פתוח, שלפיה מי שמצביע לרשימה מסוימת יכול להשפיע על סדר המועמדים באותה רשימה. **אנו קוראים לנבחרים הציבור לקדם חקיקה שמטרתה לשנות את שיטת הבחירה באופן שיאפשר את קיום שיטת "פתק חצי פתוח" ולמפלגות לאמץ שיטה זו ולהצטרף לשינוי שיחזק את הדמוקרטיה הישראלית.**

¹ כרמון, א'. (2009). להמציא מחדש את הדמוקרטיה הישראלית: תכנית לתיקון המשילות בישראל. ירושלים: המכון הישראלי לדמוקרטיה; קניג, ע'. (2018). אי-יציבות או אי של יציבות המערכת הפוליטית הישראלית בפרספקטיבה השוואתית. ירושלים: המכון הישראלי לדמוקרטיה

² דו"ח ועדת נשיא המדינה לבחינת מבנה הממשל
³ ראו לדוגמה: פרידברג, ח', אטמור, נ' וקנפלמן, א'. (2013). שיטת בחירות רשימתית סגורה, פתוחה למחצה ופתוחה. בתוך: גדעון רהט, שלומית ברנע, חן פרידברג ועופר קניג (עורכים), תיקון שיטת הממשל בישראל (עמ' 46-59). ירושלים: המכון הישראלי לדמוקרטיה; דיסקין, א' ונבו, ע'. (2016). תיקונים בשיטת הבחירות והממשל: חיזוק המשילות והיצוגיות. ירושלים: פורום קהלת; גוטמן, מ', סרי לוי, א', בן שימול, א' ווקסלר, ש'. (2022). הצעות לשינויים בשיטת הממשל. תל אביב: המרכז להעצמת האזרח

⁴ הרמן, ת', ענבי, א', קפלן, י' וספוז'ניקוב, א' א'. (2021). מדד הדמוקרטיה הישראלית 2021. ירושלים: המכון הישראלי לדמוקרטיה

⁵ דיסקין, א' ונבו, ע'. (2016). תיקונים בשיטת הבחירות והממשל: חיזוק המשילות והיצוגיות. ירושלים: פורום קהלת

המצב הקיים

כיום במדינת ישראל ישנן ארבע שיטות מרכזיות לקביעת המועמדים ומיקומם ברשימות המפלגתיות בבחירות לכנסת: ראש הרשימה; פריימריז - כלל החברים/מתפקדים בוחרים את הרשימה; מוסדות פנים מפלגתיים ("ועדה מסדרת") - גוף מפלגתי קטן או מורחב ו/או נבחר.⁶ בעשורים האחרונים, השפעת האזרחים על קביעת הרכב הרשימות של המפלגות לכנסת הלכה ופחתה עקב ירידה במספר המתפקדים למפלגות,⁷ היחלשותן של מפלגות המקיימות פריימריז ועלייתן של מפלגות מנהיג.⁸ אמנם במפלגות הפריימריז הגוף הבוחר רחב יותר בהשוואה לשיטות האחרות, אך הצטמצמות כמות המתפקדים במפלגות המקיימות בפריימריז לאורך השנים מתירה כוח רב בידי "קבלני קולות" ו"מתפקדים אסטרטגיים".⁹ כל השיטות האלו קובעות שמחויבות המועמדים בבחירות, ולאחר מכן אלו שיבחרו לכנסת, היא אפילו לא לציבור הבוחרים של המפלגה שבשמה נבחרו אלא באופן מובהק לגוף שבוחר אותם מתוך המפלגה בלבד. מציאות זו מעמיקה את הנתק ואת חוסר האמון בין ציבור הבוחרים לנבחרי.

כיום ישראל היא בין המדינות הבודדות בעולם המערבי העושות שימוש בפתק הצבעה סגור; שיטה בה ביום הבחירות באפשרות הבוחר לבחור ברשימת המועמדים המפלגתית כולה ללא יכולת להשפיע על זהות ו/או מיקום מועמדים הספציפיים. כלומר, רשימת המועמדים נבחרת על ידי המפלגות לפני הבחירות מה שמציב את הבוחר ללא יכולת אמיתית להשפיע על הרכב רשימות המועמדים במפלגות. בתוך שיטת הפתק הסגור, ישראל היא המדינה היחידה בעולם המערבי בה פתק ההצבעה לא מפרט כלל את רשימת המועמדים.¹⁰ הקשר בין הבוחר לנבחר בישראל, שמעולם לא היה מספק בהשוואה לדמוקרטיה אחרות¹¹ – הולך ומצטמצם. בהיעדר רכיב בחירה אישי, השיטה שוללת מהאזרח את האפשרות לקדם את המועמדים הראויים בעיניו בתוך הרשימה, דבר שעשוי להשפיע באופן ישיר על תחושת האחריות של נבחרי הציבור כלפי הציבור הכללי ואף ציבור בוחרים מפלגתו. טיעונים דמוקרטיים כמו "הציבור יבחר את המועמדים הטובים ביותר" או "הציבור יבוא חשבון עם נבחרי ביום הבחירות" אינם באים לידי ביטוי בשיטה הנוכחית.

כדי להתמודד עם האתגרים לעיל אנו מציעים את שיטת הפתק החצי פתוח. השיטה מסוגלת להתמודד עם מרבית האתגרים שצוינו: היא מחזקת את הקשר בין האזרחים לנציגים שלהם, מחזקת את המעורבות האזרחית ומגדילה את אחריותיות הנציגים כלפי בוחריהם. היא מאפשרת לכל אזרח המעוניין בכך, השפעה על סדר המועמדים ברשימה בה הוא בוחר.

---

⁶ קניג, ע'. (2022). הכל מאחורי הפריימריז במפלגות. ירושלים: המכון הישראלי לדמוקרטיה

⁷ נתיב, א'. (13 בנובמבר 2018). הדמוקרטיה המפלגתית בצניחה – והציבור משלם את המחיר. שקוף.

⁸ קניג, ע' ורהט, ג'. (2020). מפלגות מנהיג, דמוקרטיה פנימית ובחירת מועמדים לכנסת. ירושלים: המכון הישראלי לדמוקרטיה

⁹ אתר הליכודניקים החדשים - הקבוצה הדמוקרטית

¹⁰ גוטמן, מ', סרי לוי, א', בן שימול, א' ווקסלר, ש'. (2022). הצעות לשינויים בשיטת הממשל. תל אביב: המרכז להעצמת האזרח

¹¹ קניג, ע' ורהט, ג'. (2020). מפלגות מנהיג, דמוקרטיה פנימית ובחירת מועמדים לכנסת. ירושלים: המכון הישראלי לדמוקרטיה

המצב בעולם

המגמה העולמית היא הגברת המעורבות האזרחית בבחירת הרשימות. 23 מתוך 35 המדינות הדמוקרטיות ב-OECD (להוציא טורקיה, הונגריה ומקסיקו) הן בעלות שיטת בחירות יחסיות-רשימתיות כמו זו הנהוגה בישראל, ורק ב-4 מדינות יש פתק סגור: ישראל, ספרד, פורטוגל וקוסטה ריקה. כלומר ב-19 מתוך 23 המדינות הללו שיטת הבחירה מכילה רכיב בחירה אישי (כמו פתק חצי פתוח) המאפשר לבחור להשפיע על סדר המועמדים לרשימה ביום הבחירות.¹² בכל 23 המדינות אשר שיטת הבחירות כוללת מרכיב של בחירות אזרחיות וברובן פתק ההצבעה מפרט את רשימות המועמדים; שניהם לא קיימים בשיטת הבחירות בישראל. **מדינת ישראל היא בין המדינות היחידות בעולם המערבי שאין בה רכיב אישי בשיטת הבחירה, ובין הדמוקרטיות המפותחות היחידות שבה פתק ההצבעה ביום הבחירות לא מכיל את רשימת המועמדים.**

דוגמה למדינה שביצעה שינוי בפתק הבחירה היא קרואטיה. קרואטיה ביצעה שינוי משיטת "פתק סגור" לשיטת "הפתק החצי פתוח" בבחירות לפרלמנט בשנת 2015. בדומה לישראל, המפלגות בקרואטיה סבלו מירידה בכמות המתפקדים, קבלת החלטות פנים מפלגתיות באופן לא שקוף לציבור הבוחרים, ומריכוז כוח בידי הנהגת המפלגות; אלו היו הסיבות המהותיות ביותר לשינוי שיטת הבחירה ל"פתק חצי פתוח".¹³ השיטה שהוכנסה היא פשוטה: בנוסף להצבעה למפלגה, לבחור ישנה זכות להקיף את אחד המועמדים ברשימה כדי לתעדף את אותו מועמד על פני שאר המועמדים. לאחר הבחירות, הסדר הראשוני המוצע של המועמדים בכל הרשימות משתנה לסדר המבוסס על מספר הקולות שזכה כל מועמד. עם זאת, זה חל רק על מועמדים שזכו בלפחות 10% מסך הקולות התקפים עבור אותה מפלגה.¹⁴ למרות שמאז יישום השיטה ב-2015 לא יותר מ-10% מהנציגים נבחרו לפרלמנט באמצעות הצבעה מועדפת ביום הבחירות, **בבחירות הארציות שני שלישים מהמצביעים מקיפים את המועמד הרצוי בנוסף לרשימת המפלגה.**¹⁵

דוגמה נוספת היא שבדיה. בשבדיה חוקקה בשנת 1997 רפורמה בשיטת הבחירה שכללה מעבר לשיטת "פתק חצי פתוח" ביום הבחירות, רפורמה אשר הגדילה את משקלן של העדפות הבוחרים בקביעת הסדר שבו המועמדים ממלאים את מושבי מפלגותיהם בפרלמנט. השיטה קבעה שכאשר הולכים להצביע, הבוחרים בוחרים אחד משלושה סוגים של פתקי הצבעה - 'פתק מפלגה', המכיל את השם של מפלגה אחת בלבד; 'פתק שם', המכילים רשימת מועמדים ממפלגה אחת; ו'פתק ריק', שעליו יכולים הבוחרים לכתוב את שם המפלגה ו/או מועמד מועדף. בפתקים 'שם' או 'ריק', הבוחרים יכולים לציין הצבעת העדפה אחת עבור מועמד אחד ברשימת מפלגה. אם מועמד זוכה ביותר מ-5% מהקולות עבור מפלגתו באזור בחירה, הוא קופץ לראש רשימת המפלגה. **הרפורמה אכן השפיעה בשתי**

¹² שפירא, א'. (2019). [חיזוק הקשר בין הציבור לנבחריו](#). ירושלים: המכון הישראלי לדמוקרטיה

¹³ Čelapin K, & Čakar, D. N. (2017). Unutarstranačka demokracija: (Ne)moć običnih članova u procesu stvaranja stranačkih politika. *Politicka Misao*, 54(3), 80-107

¹⁴ Hrvoje, B. (2024). Rethinking representative democracy in Croatia. *Front. Polit. Sci.* 6, 1375224

¹⁵ Goran, C. (2023). Jesu li biračima važnije stranke ili kandidati? Učinci preferencijskog glasovanja u Hrvatskoj. *Anali*, 15, 7-28

הבחירות הראשונות שבהן נעשה שימוש: מתוך 349 חברי פרלמנט, בבחירות 1998 נבחרו שנים-עשר דרך הצבעת העדפה שאם לא כך לא היו נמצאים רחוק מדי ברשימת מפלגתם¹⁶

שיטת "פתק חצי פתוח"

שיטת "פתק חצי פתוח" מתייחסת לשלושת השלבים של תהליך הבחירה: **לפני הבחירות** - כל מפלגה קובעת בשיטה הפנים-מפלגתית שלה (ממש כמו היום) את המועמדים ומיקומם ברשימה אותה תציע לבוחרים ביום הבחירות. ייקבע מראש גם העומד בראש כל מפלגה, כאשר את מקומו לא יוכלו הבוחרים לשנות ביום הבחירות. **ביום הבחירות** - פתק ההצבעה בקלפי ביום הבחירות יפרט, לצד שם/אותיות המפלגה, גם את שמות וסדר המועמדים לרשימת המפלגה כפי שנקבעו טרם הבחירות. באפשרות הבוחר לבחור ברשימה כפי שהיא מופיעה בפתק הבחירה או לחלופין לסמן בהצבעת העדפה בין 1-5 מועמדים.¹⁷ **ספירת הקולות** - הקולות למפלגות וחלוקת המנדטים בכנסת תישאר בעינה. אליה תתווסף ספירת הקולות של המועמדים ברשימת המפלגה, שתתחשב הן בסדר המועמדים ברשימה המוצעת מראש והן בקולות שניתנו למועמדים בהצבעת העדפה. הצבעות ההעדפה למועמדים ייספרו וישוקללו לכדי סדר הרשימה הסופי על פי שיטה מוגדרת וקבועה מראש. המועמדים שחצו את רף הקולות האישיים יוקפצו לראש הרשימה מיד לאחר המשוריינים, בסדר יורד לפי כמות הקולות האישיים שקיבלו. אנו מציעים שרף אחוז החסימה האישי יהיה 10%-50% מהמועד מה שמאפשר השפעה של הבוחרים על הרשימה או 10%-50% מהקולות שקיבלה המפלגה מה שמאפשר ויחסיות לגודל המפלגה (במפלגות גדולות ידרשו הרבה קולות למועמד ולהפך).

יתרונות וחסרונות השיטה¹⁸

יתרונות:

- **מביאה לאיזון בסמכויות ההשפעה על הרכב הרשימה בין מתפקדים, מוסדות פנימיים וראשי המפלגות לבין מצביעי המפלגות.** מגדילה את המעורבות האזרחית ואת משקלו של רצון הבוחר בקביעת הרכב הרשימות לכנסת, ובמקביל מקטינה את כוחם של תופעות מתפקדי הדמה וקבלני הקולות.
- **חיזוק האינטרס של נבחר הציבור לשרת את כלל מצביעי מפלגתם.** הגברת המחויבות של נבחר הציבור לקהל הבוחרים של המפלגה.

¹⁶ Bergman, T. (2014). Sweden: Democratic Reforms and Partisan Decline in an Emerging Separation-of-Powers System. *Scandinavian Political Studies*, 27(2), 203–25

¹⁷ Brams, S. J. & Kilgour, D. M. (2014). Satisfaction Approval Voting," *Studies in Choice and Welfare*. In: Rudolf Fara, Dennis Leech & Maurice Salles (ed.), *Voting Power and Procedures*, edition 127 (pp. 323-346). Springer

¹⁸ בלאנדר, ד', קניג ע' ואריאן, א'. (2010). [שיפור דגם המשטר הפרלמנטרי בישראל](#). ירושלים: המכון הישראלי לדמוקרטיה; הטיס רולף, ש'. (2010). [הצעות לשינוי שיטת הממשל ושיטת הבחירות בישראל: סקירה](#). ירושלים: מרכז המחקר והמידע של הכנסת; דיסקין, א' ונבון, ע'. (2016). [תיקונים בשיטת הבחירות והממשל: חיזוק המשילות והיצוגיות](#). ירושלים: פורום קהלת

- כלל המועמדים ופעיליהם יתגייסו להצלחת המפלגה עד ליום הבחירות עצמו. תימנע התופעה של ירידת מוטיבציה בקרב פעילי ומועמדי מפלגות בכל שביכולתם להשפיע על מיקום המועמד ברשימה עד יום הבחירות.
- אפשרות להשפיע על זהות הנבחרים עשויה להגביר את ההשתתפות בבחירות והמעורבות הפוליטית של אזרחים. הדבר יכול להתבטא בעלייה באחוזי ההצבעה בבחירות ובמעורבות הפוליטית האזרחית.
- מגבירה שקיפות כלפי ציבור הבוחרים, מאחר ורשימות המועמדים מפורסמות לבוחר באופן ברור ורשמי.
- עולה בקנה אחד עם תהליכים בעולם הדמוקרטי של הדמוקרטיזציה במפלגות ושיפור התחרותיות בקרב המפלגות הפוליטיות. השיטה מתמרצת את המפלגות להציע מועמדים איכותיים ובכוחה להגביר את את אמון הציבור במפלגות, בכנסת ובממשלה.
- שמירה על היעדים שבגינם הונהגו פריימריז ואפשרות "למעקף" של התופעות הפחות-רצויות שנלוו לפריימריז, תוך האפשרות להמשך קיום פריימריז פנים מפלגתיים.
- פתק חצי פתוח מעודד "פרסונליזציה ביזורית", שבה העוצמה של פוליטיקאים שונים בתוך המפלגה תתחזק - אולי אפילו על חשבון ראש הרשימה. כך, פתק חצי פתוח יכול להפחית פרסונליזציה ריכוזית ולהפחית פופוליזם.

חסרונות:

- פתק ההצבעה מורכב יותר מהפתק הרגיל ויהיה צורך להסביר לציבור וללמד אותו על אופן ההצבעה ועל השיטה
- ביישום וולנטרי של השיטה צפוי שיווצר חוסר אחדות במראה פתקי ההצבעה של הרשימות השונות.
- לכאורה ישנה סכנה להתגברות הפרסונליזציה ולהתנהגות יותר-אישית ופחות-מפלגתית של מועמדים ופוליטיקאים, מה שעלול להוביל ל-"פרסונליזציה ריכוזית".

הצעה לרפורמה בפתק הבחירה בישראל

השינוי המוצע הוא מעבר לשימוש בשיטת בחירה "פתק חצי פתוח". להמחשת ההצעה ראו נספח 1. להלן קווי יסוד לשיטה:

1. פתק הצבעה מכיל את רשימת מועמדי המפלגה - פתק ההצבעה בקלפי יכיל את שם/אותיות המפלגה לצד רשימת המועמדים המוצעת על ידי המפלגה לפי סדר הרשימה (עד 60 שמות).
2. בחירה ברשימה מוצעת או הצבעת העדפה לעד X * מועמדים - ביום הבחירות, הבוחר יבחר באחת משתי אופציות: ראשונה, סימון הרשימה המוצעת על ידי המפלגה כפי שהיא מופיעה בפתק הבחירה; שנייה, סימון של X * מועמדים על מנת לקדם אותם ברשימה באמצעות הצבעת העדפה.

3. **מועמד שנבחר בהצבעת העדפה - מועמדים שזכו בהצבעת העדפה "יוקפצו" לראש הרשימה** המפלגתית ללא קשר למיקום ברשימה המוצעת על ידי המפלגה; מיקומם יהיה בכל מקרה אחרי ראש הרשימה.
  4. **שריון ראש הרשימה** - ראש הרשימה ייבחר בתהליך פנים מפלגתי ומיקומו בראש הרשימה ישוריין.
  5. **אופציה לשריון מיקום מועמדים** - באמצעות תהליך פנים מפלגתי, תינתן האופציה למפלגות לשריין את מיקומם של X* מועמדים בכל עשירייה ברשימת המפלגה.
  6. **אחוז החסימה** - אנו מציעים כי אחוז החסימה לצורך "קפיצת" מועמדים בהצבעת העדפה רשימה יהיה בין X* מהמוחזר.
  7. **תחילה וולונטרית** - השינוי המוצע לא יחייב את כלל המפלגות בשלב הראשון אלא יאפשר למפלגות אשר רוצות להכיל את השינוי על עצמן.
  8. **ספירת קולות** - העברת הספירה מהקלפיות לוועדת הבחירות המרכזית; יאפשר שימוש באמצעים טכנולוגיים וספירת הצבעות ההעדפה לקביעה חדשה של מיקומי המועמדים ברשימה
- *המספרים ייקבעו בדיונים בכנסת. (מספר המועמדים להצבעת העדפה, מספר המשוריינים בכל רשימה ואחוז החסימה ל"קפיצת" מועמדים)
- בכוחה של שיטת "הפתק החצי פתוח" להגדיל את המעורבות האזרחית ואת משקלו של רצון הבוחר בקביעת הרכב הרשימות לכנסת, ולחזק את האינטרס של נבחר הציבור לשרת את כלל מצביעי מפלגתם. היא מתמרצת את המפלגות להציע מועמדים איכותיים ולהגביר את תחושת אחריות הנבחרים כלפי הציבור ואת אמון הציבור במפלגות, בכנסת ובממשלה. שינוי של שיטת הבחירה, בייחוד יישום שיטה המגבירה שקיפות והשפעה ציבורית, צפוי להוביל לעלייה באחוזי ההצבעה בבחירות והמעורבות הפוליטית האזרחית.
- בנוסף ל-75% מהציבור הישראלי¹⁹, שלל ארגונים משמעותיים העוסקים בכללי המשחק הדמוקרטיים המגיעים מקצוות שונים במערכת הפוליטית, הביעו את תמיכתם בהצעה זו. **אנו קוראים לנבחר הציבור לקדם חקיקה שמטרתה לשנות את שיטת הבחירה באופן שיאפשר את קיום שיטת "פתק חצי פתוח" ולמפלגות לאמץ שיטה זו ולהצטרף לשינוי שיחזק את הדמוקרטיה הישראלית.**

¹⁹ דיסקין, א' ונבון, ע'. (2016). תיקונים בשיטת הבחירות והממשל: חיזוק המשילות והיצוגיות. ירושלים: פורום קהלת

פתק חצי פתוח

אפשרות א:

להצביע בפתק זה מבלי לסמן.
הצבעה בפתק לא מסומן היא בחירה
ברשימת מועמדי המפלגה לכנסת על פי
הדירוג המוצג כאן.

אפשרות ב:

לבחור עד 5 שמות כדי להשפיע על קידום
דירוגם ברשימת מועמדי המפלגה לכנסת:
לבחירתך, יש לסמן x בתוך המשבצת
שלצד שם המתמודד/ת

אבג

שם
המפלגה

• הסימון בעט בלבד. • מתמודדים/ות שלצד שמם מופיע ריבוע שחור, אינם עומדים
לדירוג. • פתק שסומנו בו יותר מ-5 שמות או שנעשה בו תיקון או מחיקה, ייחשב
בבחירה ברשימת מועמדי המפלגה על פי הדירוג המוצג כאן.

1.	יואב כהן	.21	יונתן גבאי	.41	עדי ברוך
2.	גלי ברק	.22	אביגיל חדד	.42	אביתר סבן
3.	איתי בן־שושן	.23	דניאל צרפתי	.43	עדי זיו
4.	ליאן זהבי	.24	נועם שטרית	.44	אילנה שושן
5.	דניאל ממון	.25	גיא אברמוביץ	.45	נועה כהן
6.	מוראלבז	.26	אלה שמואל	.46	עמית מלכה
7.	נמרוד הרשקוביץ	.27	נתי ברקוביץ	.47	ברקוביץ גל
8.	אופיר אביטן	.28	שלי בן־חיים	.48	רות בר־און
9.	רותם גולן	.29	נדב כחלון	.49	נווה בנימין
10.	תומר אלבז	.30	סיון מזרחי	.50	טויטו אריאל
11.	רוני שטרן	.31	אור אדרי	.51	מיכל לוי
12.	אלון מויאל	.32	ליאם צרויה	.52	נועה־לי שלו
13.	עומר לוי	.33	אלינור שאול	.53	עומר מאור
14.	טליה נעמן	.34	מאיה ישראלי	.54	תמר כץ
15.	רוני־שיי ביטון	.35	בר אזולאי	.55	אלבז מאור
16.	נויה רוזנפלד	.36	עומר חזי	.56	לייבוביץ שרון
17.	עידו בר־נור	.37	שירה אליהו	.57	כהן־סידי ליה
18.	יעל בן־דוד	.38	רן הלוי	.58	שושן אילן
19.	שחר מנדלוביץ	.39	יובל דיין	.59	שמואל הדס
20.	רועי אוחנה	.40	ניר בלום	.60	נעמן אלי

נספח 2 - השוואת הצעות

הצעת חוק הבחירות לכנסת התשפ"ד-2023	המכון הישראלי לדמוקרטיה	קהלת	ישראל 2050	
יצוינו שמות המועמדים על פי סדר הגשתם על ידי הרשימה	יצוינו שמות המועמדים על פי סדר הגשתם על ידי הרשימה (עד 60)	יצוינו שמות המועמדים על פי סדר הגשתם על ידי הרשימה	יצוינו שמות המועמדים על פי סדר הגשתם על ידי הרשימה (עד 60)	פתק הצבעה
קיימת (אי סימון הצבעת העדפה)	קיימת (אי סימון הצבעת העדפה)	קיימת (אי סימון הצבעת העדפה)	קיימת (אי סימון הצבעת העדפה)	אפשרות הצבעה כרשימה קשיחה
עד 5	עד 5	ללא הגבלה (מאפשר הצבעה נגטיבית)	*X	כמות הצבעות העדפה
הקפצה למקום השני ואילך לפי מספר הקולות מהגבוה לנמוך; הנקובים ברשימה מהמקום השני ואילך יעברו מקום אחד למטה	הקפצה למקום השני ואילך לפי מספר הקולות מהגבוה לנמוך; הנקובים ברשימה מהמקום השני ואילך יעברו מקום אחד למטה	הקפצה למקום השני ואילך לפי מספר הקולות מהגבוה לנמוך; הנקובים ברשימה מהמקום השני ואילך יעברו מקום אחד למטה (ניתן לשינויים בהתאם לשריונים)	הקפצה למקום השני ואילך לפי מספר הקולות מהגבוה לנמוך; הנקובים ברשימה מהמקום השני ואילך יעברו מקום אחד למטה (ניתן לשינויים בהתאם לשריונים)	היבחרות דרך הצבעת העדפה
מושריין	משורין	משורין	מושריין	ראש הרשימה
אין	אין	ללא הגבלה	*X מועמדים	שריון מועמדים
50% מהמודד	50% מהמודד	10% מהמודד	*X מהמודד או *X מקולות המפלגה	אחוז חסימה בהצבעת העדפה
וולנטרית	מחייבת	וולנטרית	וולנטרית	תחולה
העברה לוועדת הבחירות המרכזית של הצבעות ההעדפה לקביעה חדשה של מיקומי המועמדים ברשימה	אין התייחסות	העברה לוועדת הבחירות המרכזית (יאפשר שימוש באמצעים טכנולוגיים)	העברה לוועדת הבחירות המרכזית - בהתייעצות עם ועדת הבחירות המרכזית	ספירת קולות

*המספר ייקבע בדיונים בכנסת

נספח 3 - פירוט מדינות עם הצבעת העדפה

פנשאזי (פתק חופשי)	פתק פתוח	פתק פתוח למחצה	פתק סגור
לוקסמבורג	אסטוניה	אוסטריה	ישראל
שווייץ	יוון	איסלנד	ספרד
	פולין	בלגיה	פורטוגל
	פינלנד	דנמרק	קוסטה ריקה
	צ'ילה	הולנד	
	קולומביה	לטביה	
		נורבגיה	
		סלובניה	
		סלובקיה	
		צ'כיה	
		שבדיה	

נספח 4 - השוואה עולמית

סלובקיה 150 ח"כים	הולנד 150 ח"כים	
פתק הצבעה נפרד לכל רשימה – והוא כולל רשימת מועמדים מדורגת (עד 150 לכל היותר) בסדר יורד	נייר גדולים למדי: כל גליון כולל את כל הרשימות המתמודדות בבחירות, ובכל רשימה – שמות של מועמדים בסדר יורד (בפיילוט לעבור לדפי A3)	פתק הצבעה
יש	אין	אפשרות הצבעה כרשימה קשיחה
1-4	1	כמות הצבעות העדפה
הדפוס שלפיו מועמדים הוצבו בירכתי הרשימה אך נבחרו לפרלמנט בזכות הקולות האישיים שהם קיבלו עשוי להיראות תמוה, אך בסלובקיה לא מדובר בתופעה נדירה.	רבים מהבוחרים לסמן את המועמד הראשון ברשימה ובכך לאשרר בעקיפין את סדר הרשימה	נטיית בוחרים
כאשר מפלגה קטנה מחליטה לחבור למפלגה גדולה ממנה בהרבה במסגרת התמודדות ברשימה משותפת בבחירות. המועמד (או המועמדים) מטעם המפלגה הקטנה מוצב בתחתית הרשימה ובכך "נטל ההוכחה" עובר אליו – עליו לגייס די קולות אישיים כדי שיצדיקו את היבחרותו, שלא על חשבון מועמדים של המפלגה הגדולה יותר	28-46 חצו את סף החסימה, 1-4 נבחרו רק בזכות ההעדפה (בבחירות 2010, 2012, 2017, 2021, 2023)	היבחרות דרך הצבעת העדפה
לא משוריין	לא משוריין	ראש הרשימה
אין	אין	שריון מועמדים
3% מקולות הרשימה	רבע מהמועד (שקול ל-0.1666% מכלל הקולות)	אחוז חסימה בהצבעת העדפה
מחייבת	מחייבת	תחולה